

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

20 grudnia 2021 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Kosicka

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Nalewczyńska

po rozpoznaniu na rozprawie 20 grudnia 2021 r. w Warszawie

odwołania P. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia postojowego

z 18 maja 2021 r., znak: (...)

I. oddała odwołanie;

II. odstępuje od obciążania odwołującej się kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego.

Sygn. akt VII U 849/21

UZASADNIENIE

P. P. 7 czerwca 2021 r. wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z 18 maja 2021 r.

nr (...)(...), nakazującej zwrot nienależnie pobranego świadczenia postojowego w kwocie 2080 zł, wypłaconego 12 listopada 2020 r. oraz odsetek za zwłokę naliczonych za okres od 1 grudnia 2020 r. do 18 maja 2021 r. w wysokości 53,93 zł. Ubezpieczona wniosła o zmianę skarżonej decyzji i zwolnienie jej z obowiązku zwrotu świadczenia postojowego wraz z odsetkami. W uzasadnieniu odwołania, P. P. wskazała, że na podstawie umowy zlecenia pracuje jako pielęgniarka w Szpitalu (...)

i wystąpiła o przyznanie świadczenia postojowego w przekonaniu, że spełnia przesłankę ograniczenia wykonania umowy zlecenia, skoro z powodu zarażenia C.-19 w listopadzie 2020 r. przez 10 dni przebywała na przymusowej izolacji i nie pobierała wówczas wynagrodzenia ani innych świadczeń. Ubezpieczona wskazała, że jej współpracownicy, zatrudnieni na kontrakt składali podobne wnioski i mieli przyznane świadczenie postojowe, w związku z czym była przekonana, że jej również świadczenie się należy, a jeśli nie – to organ rentowy odmówi jego wypłaty. Odwołująca nie miała świadomości, że do spełnienia przesłanki ograniczenia wykonywania umowy zlecenie konieczne jest równoczesne spełnienie warunku przestoju w wykonywaniu działalności przez zleceniodawcę. W odczuciu odwołującej, to organ rentowy powinien był zweryfikować spełnianie przez nią przesłanek do przyznania świadczenia postojowego, tym bardziej, że we wniosku, a nie po upływie pół roku domagać się jego zwrotu, skoro P. P. nie można przypisać złej wiary w pobraniu świadczenia. Odwołująca wskazała, że nakazanie jej zwrotu pobranego świadczenia postojowego wiąże się z naruszeniem zasad współżycia społecznego (k.3-6 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz o zasądzenie od odwołującej się na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu stanowiska, organ rentowy wskazał, że świadczenie postojowe zostało P. P. wypłacone z uwagi na wskazanie we wniosku, że doszło do ograniczenia wykonywania umowy z powodu przestoju w prowadzeniu działalności przez zleceniodawcę. Tymczasem w wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego ustalono, że wbrew oświadczeniu wnioskodawczyni, u zleceniodawcy tj. w Szpitalu (...) w październiku 2020 r. nie doszło do przestoju w prowadzeniu działalności i nie wystąpiło ograniczenie w wykonywaniu przez odwołującą umowy zlecenia (k.8 a.s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

P. P. jest z zawodu pielęgniarką i w okresie od 1 października 2019 r. do 1 października 2021 r. wykonywała pracę na podstawie umowy zlecenia ze Szpitalem (...) (...) w W. (bezsporne, a nadto wniosek o przyznanie świadczenia postojowego – nienumerowane a.r.).

Ubezpieczona w październiku 2020 r. przebywała na kwarantannie w związku z podejrzeniem zarażenia koronawirusem, zaś w listopadzie 2020 r. przez 10 dni przebywała w izolacji z uwagi na zarażenie C.-19. W tym okresie odwołująca nie pobrała wynagrodzenia ani zasiłku chorobowego (bezsporne).

Odwołująca, za pośrednictwem zleceniodawcy, złożyła 8 listopada 2020 r. wniosek o przyznanie świadczenia postojowego. P. P. we wniosku oświadczyła, że nastąpiło ograniczenie wykonywania przez nią umowy zlecenia z powodu przestoju w prowadzeniu działalności przez jej zleceniodawcę. Wynagrodzenie ubezpieczonej w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku o świadczenie postojowe wyniosło 0 zł (wniosek – wniosek o przyznanie świadczenia postojowego – nienumerowane a.r.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych 12 listopada 2020 r. wypłacił odwołującej świadczenie postojowe w wysokości 2080 zł (bezsporne).

Organ rentowy pismem z 29 kwietnia 2021 r. zwrócił się do Szpitala (...) o informację, czy w związku z pandemią C.-19 doszło do przestoju w prowadzeniu działalności zleceniodawcy i czy jego wynikiem było ograniczenie wykonywania umowy zlecenia przez P. P.. W odpowiedzi na pismo, Szpital (...) poinformował, że nie doszło do przestoju w prowadzeniu działalności Szpitala. Wskazano ponadto, że ubezpieczona otrzymuje wynagrodzenie w wysokości stanowiącej równowartość iloczynu liczby wypracowanych w danym miesiącu godzin przez stawkę godzinową w wysokości 30 zł brutto – 14 listopada 2020 r. wypłacono odwołującej wynagrodzenie za 144 godziny wypracowane w październiku 2020 r. (pismo ZUS z 29.04.2021 r., pismo Szpitala (...) z 11 maja 2021 r. – nienumerowane a.r.).

Skarżoną decyzją z 18 maja 2021 r. nr (...) (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. zobowiązał P. P. do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia postojowego w kwocie 2080 zł, wypłaconego 12 listopada 2020 r. (wniosek (...) z 8 listopada 2020 r.) wraz z odsetkami za opóźnienie w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, naliczonymi od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu wypłaty świadczenia postojowego do dnia dokonania zwrotu. Wskazano, że odsetki za okres od 1 grudnia 2020 r. do 18 maja 2021 r. wynoszą 53,93 zł.

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że świadczenie postojowe zostało P. P. przyznane na podstawie zawartego we wniosku oświadczenia o wystąpieniu ograniczenia w realizowaniu umowy z powodu przestoju w prowadzeniu działalności przez zleceniodawcę. Tymczasem w toku postępowania wyjaśniającego, organ rentowy ustalił, że do takiego przestoju nie doszło, w związku z czym ubezpieczona w listopadzie 2020 r. nie była uprawniona do pobrania świadczenia postojowego (decyzja – nienumerowane a.r.).

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie ww. dowodów, mając na uwadze, że nie był on sporny między stronami niniejszego postępowania. Dowodów z dokumentów żadna ze stron nie kwestionowała, a sąd z urzędu nie znalazł podstaw do tego, aby odmówić im wiarygodności i mocy dowodowej. Sąd na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. pominął dowód z zeznań świadka K.

K. jako nieprzydatny dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Należy wskazać, że dowód ze świadka został zgłoszony na potwierdzenie faktu przebywania przez odwołującą się w izolacji i niepobierania z tego względu wynagrodzenia, trudnej sytuacji finansowej, uczciwego i zaangażowanego wykonywania pracy, powrotu do pracy pomimo osłabienia wywołanego wirusem oraz braku świadomości nieprzysługiwania świadczenia. W ocenie sądu, powyższe okoliczności nie miały znaczenia

dla rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie, ponieważ nie odnoszą się do wymienionych w ustawie covidowej przesłanek dotyczących przysługiwania świadczenia postojowego ani warunków uznania wypłaconego świadczenia za nienależne.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie było uzasadnione.

Podstawą prawną świadczenia postojowego jest art. 15zq ustawy z 2 marca 2020 r.

o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem C.-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U.

z 2020 r. poz. 374 z późn. zm., dalej: ustawa covidowa). Prawo do świadczenia postojowego przysługuje, gdy w następstwie wystąpienia C.-19 doszło do przestoju w prowadzeniu działalności odpowiednio przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą

albo przez zleceniodawcę lub zamawiającego, z którymi została zawarta umowa cywilnoprawna w rozumieniu art. 15zq ust. 1 pkt 2 i ust. 3 cytowanej ustawy.

Zgodnie z art. 15zq ust. 1 pkt 2 tej ustawy, osobie wykonującej umowę agencyjną, umowę zlecenia, inną umowę o świadczenie usług, do której zgodnie z ustawą z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowę o dzieło przysługuje świadczenie postojowe.

W myśl art. 15zq ust. 5 ustawy osobie wykonującej umowę cywilnoprawną świadczenie postojowe przysługuje, jeżeli:

- 1) umowa cywilnoprawna została zawarta przed dniem 1 kwietnia 2020 r.;
- 2) przychód z umowy cywilnoprawnej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym został złożony wniosek o świadczenie postojowe, nie był wyższy od 300% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obowiązującego na dzień złożenia wniosku;
- 3) nie podlega ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu.

Zgodnie z art. 15zs ustawy ustalenie prawa do świadczenia postojowego następuje

na wniosek osoby, o której mowa w art. 15zq ust. 1, zwanej dalej „osobą uprawnioną”, składany do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ust. 1). W przypadku osoby wykonującej umowę cywilnoprawną wniosek składany jest za pośrednictwem odpowiednio zleceniodawcy

lub zamawiającego (ust. 2).

Odpowiednio (ust 4) zleceniodawca lub zamawiający załącza do wniosku:

- 1) oświadczenie potwierdzające:
 - a) niedojście do skutku lub ograniczenie wykonywania umowy cywilnoprawnej z powodu przestoju w prowadzeniu działalności, o którym mowa w art. 15zq ust. 3,
 - b) datę zawarcia i wysokość wynagrodzenia z tytułu umowy cywilnoprawnej,

c) uzyskanie przez osobę wykonującą umowę cywilnoprawną w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym został złożony wniosek o świadczenie postojowe, przychodu nie wyższego niż 300% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obowiązującego na dzień złożenia wniosku,

d) otrzymanie oświadczenia od osoby wykonującej umowę cywilnoprawną, że nie podlega ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu oraz o wysokości uzyskanych przychodów z innych umów cywilnoprawnych;

2) kopię umów cywilnoprawnych.

Jak wynika z regulacji ust. 4 pkt d) ustawy to zleceniobiorca składa oświadczenie o niepodleganiu ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu oraz o wysokości uzyskanych przychodów z innych umów cywilnoprawnych.

Zgodnie z art. 15zr ust. 1 ww. ustawy, świadczenie postojowe przysługuje w wysokości 80% kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie przepisów

o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, obowiązującego w 2020 r. nie więcej niż trzykrotnie, z zastrzeżeniem ust. 2 i 4. W ust. 2 art. 15zr postanowiono, że w przypadku gdy suma przychodów z umów cywilnoprawnych w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym

od osób fizycznych uzyskana w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym został złożony wniosek o świadczenie postojowe wynosi mniej niż 50% kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w 2020 r. świadczenie postojowe przysługuje w wysokości sumy wynagrodzeń z tytułu wykonywania tych umów cywilnoprawnych.

W przedmiotowej sprawie nie było sporne, że nie doszło do przestoju w wykonywaniu działalności przez zleceniodawcę odwołującą – Szpital (...) (...) w W., lecz kwestia uznania świadczenia wypłaconego P. P. za nienależne w sytuacji, gdy ubezpieczona nie miała świadomości, że nie jest uprawniona do świadczenia postojowego.

Obowiązek zwrotu nienależnego świadczenia postojowego oraz przesłanki uznania świadczenia za nienależne zostały określone w art. 15zx ustawy covidowej, gdzie wskazano, że osoba, która pobrała nienależnie świadczenie postojowe, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. Świadczeniem nienależnym jest świadczenie: 1) przyznane

lub wypłacone na podstawie fałszywych oświadczeń lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenie

lub odpowiednio zleceniodawcę lub zamawiającego; 2) wypłacone osobie innej niż osoba uprawniona; 3) wypłacone w kwocie wyższej niż należna.

Analizując treść wniosku P. P. z 8 listopada 2020 r. o przyznanie świadczenia postojowego, nie sposób uznać, że odwołująca nie miała świadomości co do tego, że warunkiem przyznania świadczenia postojowego jest nie tylko ograniczenie wykonywania umowy zlecenia, ale również aby było to spowodowane przestojem w działalności zleceniodawcy. Ubezpieczona bowiem wskazała we wniosku, zakreślając odpowiednią rubrykę, że wystąpiło ograniczenie wykonywania umowy z powodu przestoju w prowadzeniu działalności przez jej zleceniodawcę. Oznacza to spełnienie przesłanki uznania świadczenia postojowego za nienależne, określonej w art. 15zx ust. 2 pkt 1 ustawy covidowej, bowiem świadczenie zostało odwołującej wypłacone na podstawie fałszywego oświadczenia. W ocenie Sądu ubezpieczona nie może skutecznie powoływać się na brak świadomości czy dobrą wiarę w sytuacji, gdy przesłanki przyznania świadczenia, w tym również przesłanka zaistnienia po stronie zleceniodawcy przestoju w działalności, została wymieniona we wniosku, a P. P. jednoznacznie oświadczyła, że spełnia wskazaną przesłankę.

Mając powyższe na uwadze sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

W pkt 2 wyroku Sąd odstąpił od obciążenia odwołującej się kosztami postępowania. Zgodnie z powołanym art. 102 k.p.c. wyrażającym zasadę słuszności, w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Do „wypadków szczególnie uzasadnionych” w judykaturze zalicza się zarówno okoliczności związane z samym przebiegiem procesu jak np. sytuacje wynikające z charakteru żądania, jego znaczenia dla strony, subiektywnego przekonania o zasadności roszczeń, jak i leżące na zewnątrz, które wyznacza sytuacja majątkowa i życiowa strony.

W ocenie sądu w rozpoznawanej sprawie, biorąc pod uwagę okoliczności będące przyczyną wystąpienia przez P. P. 8 listopada 2020 r. z wnioskiem o przyznanie świadczenia postojowego, tj. ograniczenie jej przychodów, wynikające z zarażeniem C.-19, istniały podstawy do odstąpienia od obciążenia ubezpieczonej kosztami postępowania.